

Wallenbeeks Nieuwsbrief 10

Gedachten der Geslachten

Beste Wouter,

Ik heb gemerkt dat je mijn denken bij herhaling kenschetst als 'libellosofie.' Mij is niet duidelijk wat jij met deze term bedoelt – beoog je associaties op te roepen met het elegant vliegende beestje? Met het damesblad?

Het is jammer dat je het hoofdargument van mijn oratie niet begrepen hebt (zoals blijkt uit je eerste antwoord op blz 83). Jammer ook dat de bladzijden gewijd aan Kant en kosmopolitisme vol staan met ongestaafde claims. Waarom zou nationalisme dierlijk zijn (of bedoel je dat het dierlijk is volgens Kant?) Wat brengt je ertoe te zeggen dat het kosmopolitisme in het hedendaags Europa overheerst? Waarom zou kosmopolitisme zijn eigen racisme miskennen? Dat laatste is geen geringe beschuldiging. Ik zie geen enkel bewijs.

Ik zou het op zich leuk vinden om over deze kwesties inhoudelijk met jou te discussieren, maar ik moet zeggen dat de toon die jij kiest en je veel te snelle oordelen mij hiertoe vooralsnog de lust ontnemen.

*Ik hoop dat je herstel na de operatie zich verder voortzet en wens je een gezond 2008 toe.
Groet,
Pauline*

1. 'Mijn denken'

Je hebt naaisters en volleybalsters, leeuwinnen en herderinnen, secretaresses en minnaressen, een sociologe en een pedagoge, maar voor een vrouwelijk denker is er geen woord.

Een denkster, een denkerin, een denkeres?

Het woord *filosofe* bestaat wel – maar dat is weer wat anders.

Trawny noemt Hannah Arendt een *Denkerin*. Dat is komisch.

Dit grammaticale gegeven is niet toevallig.

Je hebt geen vrouwelijke denkers.

Ueberhaupt niet of tot nu toe?

Een denkster die het heeft over *mijn denken* is een libellosofe.

Wanneer ik denk dat mijn denken *mijn denken* is, dan ben ik onnadenkend.

Om zoiets te denken moet ik over zoveel ondoordachts heenstappen dat het gebruikte bezittelijk voornaamwoord zinloos is.

Mijn denken – dat is het mijne niet: tijdens deze gedachte ben ik de harlekijn van het *ego cogito* dat aan Descartes wordt toegeschreven – wat Descartes evenmin bedacht kan hebben.

Wie is er nog altijd niet van op de hoogte dat ‘mijn denken’ is ingevoegd in een taal die ik niet bedacht kan hebben omdat zij ouder is en verder reikend dan wat ik erin kan bedenken?

Ego cogito is prosodisch dissonant. Wanneer je het zegt laat je zien dat je het niet hebt bedacht.

Wanneer ik zeg *mijn denken*, dan hang ik het zelfstandige subject uit. Dat kan ik alleen dankzij een ondoordachte grammatica die leeft van onderscheidingen als die tussen geest en materie, subject en object, vrij en onvrij, zelfstandig en onzelfstandig, mens en natuur. Geen mens die het tijdperk van het zelf denken, de Verlichting, kan overdenken.

Het *ego cogito* is zo weinig mijn denken dat het, ook wanneer ik beseft dat het niet te handhaven is, toch mijn denken blijft beheersen.

Vanwaar de gretigheid waarmee de uitdrukking *mijn denken* wordt gebezigd?

Je hebt *wetenschap* en *kunst en dichten*, je hebt *filosofie* – en dan is er nog iets moois, *denken*.

Das Bedenklichste unserer bedenklichen Zeit ist, daß wir noch nicht denken, heet het in Heideggers *Was heißt Denken?*

Zolang je deze ‘uitspraak’ niet overdenkt, maar doet alsof die nooit is geschreven, zolang kun je ongestoord je ‘uitspraken’ met ‘argumenten’ ‘staven’ en met behulp daarvan ‘inhoudelijk’ ‘discussiëren’.

2. *Facticiteit*

Wat is de methodische status van filosofische ‘uitspraken’? Zijn die niet zinloos in de epoche van wetenschap en communicatietechniek?

Die vraag stel ik al jaren, in het ene boek na het andere, maar een antwoord uit de ‘filosofische gemeenschap’ laat op zich wachten.

Dan begin ik maar zelf.

Wetenschappelijke uitspraken zijn, hoe universeel en abstract ook, altijd op enig punt te toetsen, zodat er concurrentie is tussen uiteenlopende ontwerpen.

Zij zijn altijd ten dele *veritates facti*, feitenwaarheden die anders kunnen uitpakken dan gedacht.

Leibniz zag het: feitenwaarheden kun je van een filosoof niet verwachten. Die bieden *veritates essentiae*, wezenswaarheden – of zij worden uitkeringsgerechtigden.

Als de filosofische kennis niet feitelijk kan zijn zonder wetenschappelijk te worden moet zij a priori zijn.

Zulke kennis kan alleen verworven worden door een *ego cogito* dat zelf niet gebonden is aan tijd, plaats, overlevering, biologie of klimaat.

Dat ego zegt: mijn denken.

Wanneer filosofie leeft van het onderscheid tussen feitenwaarheden en wezenswaarheden, dan is zij dood.

Wezens zijn pragmatisch-grammaticaal, dus feitelijk. Zie *Echte Filosofie*.

Nietzsche laat het onderscheid tussen *veritates essentiae* en *facti* voor wat het is. Hij noemt *Wille zur Macht* het *letzte Faktum, zu dem wir hinunterkommen*.

Diezelfde *Wille zur Macht* betitelt hij ook als *Essenz*.

De betekenis van het denken van Heidegger, ja, dat van *hem zelf* (maar wat is hier ‘zijn denken’?) ligt in zijn ‘methode’ van de *facticiteit*: noch feit noch wezen.

(Heidegger, GA 50, p. 133) *Ist Nietzsches Satz über den Willen zur Macht eine Vernunftwahrheit? Können wir durch bloßes Denken ausfindig machen, daß das Seiende überall Wille zur Macht sei? Oder ist Nietzsches Satz eine historische Wahrheit? Ist sie auf dem Wege der Tatsachenfeststellung gewonnen? Oder ist der Satz weder eine aus bloßer Vernunft einleuchtende Wahrheit, noch die bloße Feststellung einer Tatsache? Wenn der Satz über das Seiende keines von beiden ist, welche Art von Wahrheit kommt ihm dann zu?*

Heidegger spreekt van het meest bedenkelijke van onze bedenkelijke tijd.

Bedenkelijk – dat is niet: zorgwekkend. Heidegger is geen cultuurkritische theetante.

Bedenkelijk – de moeite van het overdenken waard.

Wat is dat? *Dat wij nog niet denken*.

Nog niet – dat betekent niet dat wij achterlijk zijn en in de toekomst moeten leren denken, maar dat het niet-denken altijd en ook nu, op dit ogenblik, het denken doortrekt.

Wat is dit niet-denken? *Onze tijd*. Wie kan zijn eigen tijd overzien? Niemand. Toch is je filosofie je eigen tijd, in gedachten gevat.

Denken is *naar zijn aard* nog-niet-denken.

Er is geen wenkende einder die je van je niet-denken verlost.

Toch is dit nog-niet datgene wat je denken beweegt.

Dit is de *facticiteit* van je denken.

Factisch denken is afhankelijk van *wezensfeiten, Wesenstatsachen*.

Dat zijn geen feiten, maar onoverzienbare gegevens die jouw denken en wat je bedenkt omgeven.

Denk aan Wittgenstein:

(PU 242) Zur Verständigung durch die Sprache gehört nicht nur eine Uebereinstimmung in den Definitionen, sondern (so seltsam dies klingen mag) eine Uebereinstimmung in den Urteilen. Dies scheint die Logik aufzuheben; hebt sie aber nicht auf. – Eines ist, die Meßmethode zu beschreiben, ein Anderes, Messungsergebnisse zu finden und auszusprechen. Aber was wir “messen” nennen, ist auch durch eine gewissen Konstanz der Messungsergebnisse bestimmt.

Kortom: *Die Wahrheit gewisser Erfahrungssätze gehört zu unserm Bezugssystem* (UG 83).

Er zijn ook ‘historische’ wezensfeiten.

De logica met haar grondregels is universeel.

Niettemin heeft deze manier van denken een begin, in Griekenland, in een bepaald tijdsbestek. Dit begin is bepalend voor de universaliteit van de logica en tegelijkertijd daarbinnen niet te omvatten.

Het filosofische van dit begin is geen geschiedschrijving – die is afhankelijk van de logica.

Het is factisch, een wezensfeit dat als ‘feitelijk’ begin de universaliteit van de wereld van vandaag omgeeft, zonder dat het te overdenken is.

*(GA 4, p.177) Die **Tatsache** enthält dieses: Der gegenwärtige planetarisch-insterstellare Weltzustand ist in seinem unverlierbaren Wesensanfang durch und durch europäisch-abendländisch-griechisch.*

Wezensfeiten maken deel uit van de betekeniswereld waaraan je nu eenmaal bent overgeleverd.

Het factische van de huidige epoche van de verwetenschappelijking: het techno-logische.

Het techno-logische is geen techniek, geen product van menselijk denken, maar die betekeniswereld waarbinnen datgene wat er is betrokken is in de maakbaarheid.

Techno-logie – dat is geen techniek, maar het ‘wezen’ ervan: de betekeniswereld van de maakbaarheid die het meest theoretische kennen en het gekende ervan omgeeft.

Deze betekeniswereld is tekenend – factisch.

Dit alles heet bij Heidegger: *Wesenstatsache* (WhD, p. 155).

Wezensfeiten markeren de betekeniswereld waaraan je bent overgeleverd.

De miljoenen doden van de ideologische oorlogen en burgeroorlogen van de twintigste eeuw: belangrijke feiten.

Maar hebben zij factisch ook sporen nagelaten?

Als mijn denken de facticiteit ervan niet kan overdenken, blijft het dan niet steken in het ondenkbare?

Kan *dat* *bedenklijk* heten?

Ja, want je denken wordt binnen de betekeniswereld die het omgeeft op weg gestuurd, weggehouden, opgehouden, verplaatst. Dat is als de prosodie ervan te merken.

Lees *Omerta*.

3. ‘wij’

Heidegger noemt het bedenkelijke van onze bedenkelijke tijd dat ‘wij’ nog niet denken.

Wie ‘wij’?

De *international community* of de gemeenschap der wetenschapsbeoefenaren of filosofen?

‘Wij’ – dat is *factisch*. Maar wie?

Wij Europeanen? West-Europeanen? Noord-West-Europeanen? Hollanders?

Duitsers?

Alemannen?

Vrouwen?

Ik?

In *Sein und Zeit* speelt facticiteit een hoofdrol. Die wordt duidelijk in allerlei gewichtige omschrijvingen van 'Dasein': 'Geworfenheit', 'Geschichtlichkeit', 'Gewesenheit', 'Befindlichkeit'.

Dat alles is misleidend.

Je denkt een verhandeling te lezen *omtrent* de facticiteit van je bestaan. Die bevindt zich aan de objectzijde en jij staat erbuiten.

Denken is alleen dan grondig empirisch worden wanneer het zelf factisch wordt, dus zo dat de plaats en de tijd die mij zijn toegeworpen erin blijken.

Geslachtelijkheid, mannelijkheid en vrouwelijkheid, maakt daar deel van uit.

4. *Geslachtelijk neutraal*

Het menselijk bestaan, inclusief het *ego cogito*, is factisch lichamelijk, en dus geslachtelijk gespleten.

(Heidegger, GA 26, p. 173) *Das Dasein ist als faktisches je unter anderem in einen Leib zersplittert und ineins damit unter anderem je in eine bestimmte Geschlechtlichkeit zwiespältig.*

Hier spreekt Heidegger zichzelf tegen, want hij legt tegelijkertijd alle nadruk op de geslachtelijke *neutraliteit* van het denken.

Dit moet geen geslachtelijke onverschilligheid zijn, maar de oorsprong van de geslachtelijke versplintering.

(ibid, p. 171/2) *Die eigentümliche Neutralität des Titels 'das Dasein' ist wesentlich, weil die Interpretation dieses Seienden vor aller faktischen Konkretion durchzuführen ist. Diese Neutralität besagt auch, daß das Dasein keines von beiden Geschlechtern ist.*

Is hier sprake van een tegenstrijdigheid of van de facticiteit zelf?

Wanneer ik nadenk, dan is ‘mijn denken’ factisch, dus geslachtelijk eenzijdig.
Tegelijkertijd *beseft* ik deze eenzijdigheid.
Ik zie dat ‘mijn denken’ eigenlijk on-zijdig is.
Maar die onzijdigheid – die is voor mijn denken niet te bezetten, al is zij er tekenend voor.
De neutraliteit van ‘Dasein’ is het niet te overdenken midden van mijn geslachtelijk denken.

Dieses neutrale Dasein ist nie das Existierende; es existiert das Dasein je nur in seiner faktischen Konkretion, waartoe behoort die je faktische Leiblichkeit und Geschlechtlichkeit.

5. *Geslachtsreductie*

Je kunt wel roepen, en dat is ook enige tijd populair geweest: dit is mijn *gender*, mijn geslacht, van dat slag ben ik, zo ben ik geslagen – en zo is mijn denken.
Is dit geslachtelijk geleuter *zelf* nog factisch?
Welke zin heeft het onderscheid tussen mannelijk- en vrouwelijkheid in het denken, sinds de grote reductie dit heeft weggevaagd en de vrouwen heeft ‘ge-emancipeerd’ tot nieuwe raderen in het arbeidsproces?

De beweging van de grote reductie, dat is het meest factische dat mijn denken omgeeft en stuurt.

Nog niet zo lang geleden had je filosofische vrouwenkenners.

Wie is in staat om in de epoche van de grote reductie maar een seconde ernstig te nemen wat *Nietzsche* van de *Weiblein* weet?

Hij kent ze, de *Weiblein*, op basis van zijn dionysische *Mitgift*, als eerste psycholoog van het eeuwig vrouwelijke (KSA 6, p. 305).

Wat levert deze dionysische kennis op?

- Vrouwen die strijden om emancipatie lijden aan een ziekte. Zij zijn ongeschikt om te baren. Zij verlangen ernaar hun niveau omlaag te halen, via gymnasiale vorming, broekpakken en politieke stemveerechten.

(KSA 6, p. 306) *“Emancipation des Weibes” – das ist der Instinkthass des missrathenen, das heisst gebäruntüchtigen Weibes gegen das wohlgerathene, – der Kampf gegen den “Mann” ist immer nur Mittel, Vorwand, Taktik. Sie wollen, indem sie sich hinaufheben, als “Weib an sich”, als “höheres Weib”, als “Idealistin” von Weib, das allgemeine Rang-Niveau des Weibes herunterbringen; kein sichereres Mittel dazu als Gymnasial-Bildung, Hosen und politische Stimmvieh-Rechte.*

- Vrouwen willen geen wetenschap, zij voelen zich daarbinnen als door een voyeur onder hun rokken gekeken.

(Jenseits von Gut und Böse, KSA 5, p. 95) *Allen rechten Frauen geht die Wissenschaft wider die Scham. Es ist ihnen dabei zu Muthe, als ob man damit ihnen unter die Haut – schlimmer noch! Unter Kleid und Putz gucken wolle.*

- Als vrouwen geleerde neigingen hebben, dan is iets met hun geslachtelijkheid niet in orde.

(KSA 5, p. 98) *Wenn ein Weib gelehrte Neigungen hat, so ist gewöhnlich Etwas an ihrer Geschlechtlichkeit nicht in Ordnung.*

Wat is je punt?

Dat hier *feitelijke* mededelingen worden gedaan, die misschien sociologisch of seksuologisch getoetst kunnen worden.

Factisch valt hier niets te halen.

Of het moet het besef zijn dat de grote reductie langs is geweest.

Hoe kan Heidegger het hebben over geslachtelijke versplintering?

Wat kan daarvan in deze epoche van de uniseks de factische betekenis zijn?

Hoe kan *ik* het, in de epoche van de seksuele onverschilligheid, hebben over *libellosofie*?

Is dat niet de filosofie van het *damesblad*?

Is die betiteling niet vrouwonvriendelijk en dus een teken van ressentiment?

6. *Geslachtelijke vermenigvuldiging*

Tot de facticiteit van de grote reductie behoort het besef: leven is alleen dan leven wanneer het zichzelf blijft vermenigvuldigen.

Van de vermenigvuldiging ben ik als organisme niet het subject, maar het vehikel. Ik leef op mijn eigen manier als vermenigvuldiging, via kinderen en geesteskinderen, maar mijn vermenigvuldiging staat in dienst van de replicanten die mij sturen.

Of dit nu onontbeerlijk is in een wapenwedloop met parasieten of niet, de vermenigvuldiging in de dienst waarvan ik sta is seksueel gedetermineerd: het uitgangspunt is *twee* seksen.

Iedere vorm van vermenigvuldiging waarin ik deel, inclusief mijn denken, staat in dienst van de seksueel gedetermineerde vermenigvuldiging en is daardoor getekend.

Het onderscheid der seksen is niet primair dat tussen sperma en eieren, maar een kwestie van strategie.

Van iedere sekse is de strategie: bevordering van vermenigvuldiging.

De ene doet dat door concurrenten van het eigen geslacht te bestrijden om toegang te krijgen tot het andere geslacht.

De andere door de eigen nakomelingen te beschermen (zie Dawkins, SG, p. 300/1).

De eerste strategie is riskant, maar geeft bij winst een hoge reproductieopbrengst, de tweede is risicomijdend, met een lage, maar zekerder opbrengst.

De eerste strategie investeert weinig in veel nakomelingen, de andere veel in weinig.

(Dawkins, SG, p. 142) *So we can think of two divergent sexual 'strategies' evolving. There was the large-investment or 'honest' strategy. This automatically opened the way for a small-investment exploitative strategy.*

Deze verschillen in reproductief gedrag zijn uitgemond in het onderscheid tussen sperma en eieren, mannelijk en vrouwelijk – de strijd der seksen.

(Dawkins, SG, p. 146) *Since she starts by investing more than the male, in the form of her large, food-rich egg, a mother is already at the moment of conception 'committed' to each child more deeply than the father is.*

Schijnbaar noemt Dawkins hier biologische feiten – maar hij wijst op de seksuele facticiteit van mijn betekeniswereld.

Ik vermenigvuldig mij, dus ik denk en ik leef.

Dit denken en leven is naar zijn aard geseksueerd.

Hoe?

In het geslachtelijk onderscheid qua *rationaliteit*.

De mannelijke rationaliteit is de vrouwelijke niet. De ratio van lage risico's met zekere opbrengsten is niet minder maar anders rationeel dan die van hoge risico's met hoge opbrengsten.

Het geslachtelijk onderscheid in rationaliteit is wat er overblijft van het onderscheid der seksen in de epoche van de grote reductie.

Bezie de factische betekenis van de feiten.

- In de *Iraq Coalition Casualty Count* blijkt het aantal vrouwelijke slachtoffers (van Westerse zijde, de andere doet er niet toe) 2.37% uit te maken van het totaal.
- Van de Nederlandse gevangenen is 95 % man, 5 % vrouw.
- Jongens hebben vele malen meer verwondingen bij skateboarding en het afsteken van vuurwerk dan meisjes.

Bevergenen bepalen niet alleen uiterlijk en gedrag, maar ook de leefomgeving van bevers, in dienst van hun vermenigvuldiging.

De seksuele tweespalt doortrekt, als *extended phenotype*, de menselijke leefwereld als een voortdurende motor van vermenigvuldiging.

Auto's – concurrerende bedrijven – reclame – huwelijken – agressie – oorlog – kunst – architectuur: als wereld getekend door het seksueel onderscheid.

Vandaar dat de woorden *mannelijk* en *vrouwelijk* niet op mannen respectievelijk vrouwen van toepassing hoeven te zijn.

Enkele woorden die deze wereld markeren:

<i>Jagen</i>	-	<i>Verzamelen</i>
<i>Zwerven</i>	-	<i>Huiselijkheid</i>
<i>Gokken</i>	-	<i>Oppotten</i>
<i>Hebberigheid</i>	-	<i>Kieskeurigheid</i>
<i>Promiscuïteit</i>	-	<i>Trouw</i>
<i>Disseminatie</i>	-	<i>Concentratie</i>
<i>Agressie</i>	-	<i>Terughoudendheid</i>

7. De gefeminiseerde wereld

De verhouding der seksen heeft de schijn van harmonie, maar is een *deadlock* in een wapenwedloop.

Er is *geen* sprake van een *cooperative venture undertaken for mutual benefit, or even for the good of the species*.

Er is sprake van een wankel evenwicht – een al te groot succes voor de ene partij ten koste van de andere schaaft de eerste.

Dit is het evenwicht van de *varkenscyclus*.

Is de huidige betekeniswereld dankzij de grote reductie seksueel neutraal?

Millennia waren vrouwen en het vrouwelijke feitelijk achtergesteld. Het mannelijke domineerde denken en werkelijkheid.

De varkenscyclus heeft zich omgewend.

De ratio van de technologisch-informatieve wereld is in schijn neutraal. Dat verhuult de alomtegenwoordigheid van de mannelijke ratio, die van de risicomijdende zekerstelling. Denk aan de heerschappij van regelgeving en bureaucratie, Tocquevilles *force tutélaire*.

Van oorsprong was denken: blootgesteld zijn aan gevaar en onzekerheid, de grondervaring van de aporie, die noopt tot het banen van nieuwe wegen.

Welke gevaren zijn er voor een eenzame denker, *auf verlorenem Posten*, een toonbeeld van mannelijkheid, in een wereld die als *global village* geheel bewoonbaar is, die geen vijanden heeft aan zijn buitenranden, die geen jacht op het onbekende nodig heeft, geen rol heeft weggelegd voor avonturierschap?

Wat is de betekenis van de grondervaring van de aporie in een epoeche die geslaagd is in haar zorg om veiligheid, controle, zekerheid, risicobeheersing, risicomanagement en risicocalculatie?

De taal van het *abenteuerliche Herz*, die van oorlog en heroïek, is verleden tijd.

Dus ook die van de filosofie.

Het huis van het zijn, de gedomesticeerde betekeniswereld, die geen heren kent en geen slaven, de wereld van de verzorgingsstaat, van de wieg tot het graf, waaruit het woord *zorg* niet is weg te denken, de wereld waarin ik op iedere straathoek word bewaakt en beschermd, waarin de mogelijkheid mij zelf te verdedigen of een ander aan te vallen alleen in *games* voorkomt – die wereld is gefeminiseerd.

Met de mannelijkheid is de mogelijkheid maar in de eerste plaats de noodzaak van nadenken aan de horizon verdwenen.

Gevaarlijke denkerervaringen – daar kan ik over filosoferen, maar wat hebben ze te betekenen?

De wind van de feminisering heeft mij al meegevoerd.

De libellosoof, dat ben ik.

Is de heersende ratio vandaag de dag factisch, gebonden aan het geslachtelijk onderscheid, verwijfd?

Bezie Descartes' zogeheten radicale twijfel.

Deze is fictief. De zin ervan ligt tevoren vast. Zij moet uitmonden in een onschokbare zekerheid. De zin van Descartes' denken is: niet-denken, risicomijding.

(Heidegger, Nietzsche 2, p. 152) *Das Zweifeln ist vielmehr verstanden als wesenhaft bezogen auf das Unbezweifelbare, Bedenkenlose und dessen Sicherstellung.*

...

Daß alles cogitare wesentlich ein dubitare ist, das sagt nichts anderes als: das Vorstellen ist ein Sicherstellen.

De feminiene facticiteit als gedachteloze risicomijding is tekenend voor wat de Nieuwe Tijd en haar filosofie heet: *ego cogito*.

Hoe moet de sekse die zich beweegt als een vis in het gefeminiseerde vruchtwater van de huidige epoche tot *denken* komen?

Het geslacht dat de overhand heeft in de varkenscyclus staat het dichtst bij de onnadenkendheid van deze bedenkelijke tijd – daarvan is het *allerlaatst* een nadenken hieromtrent te verwachten.

Maar je weet het nooit. Leven is variatie.

Dames, zet uw beste denkbeentje voor.

8. *Hermafrodisie*

Zolang ik mij bevind in de neutraliteit van het algemeen geldige rationele denken kan ik rustig spreken van *mijn denken*: ik ben Plato's grotbewoner, niet gevangen en niet vrij. Ik heb geen denkprobleem, want ik weet niet beter, of ik bewoon *de* wereld.

Wat is het bedenkelijkste van onze bedenkelijke tijd? Dat het niet nodig is dat wij denken.

Maar: leven is variatie.

Mij is het zo nu en dan mogelijk om te spreken van *mijn denken* omdat ik allereerst beseft dat iedere gedachte dat er een *wij* is dat in gezamenlijkheid denkt niets anders is dan onnadenkendheid.

Je kunt de betekenis van het wezensfeit dat Descartes in zijn *ego cogito* spreekt in de eerste persoon enkelvoud nooit overschatten.

Ik mag vervolgens van geluk spreken, qua nadenken, wanneer ik een glimp opvang van de eenzijdigheid van mijn epoche, doordat ik daarbinnen op mijzelf word teruggeworpen en merk daar niet toe te kunnen behoren, al zit ik er met handen en voeten aan vast.

Kan ik dankzij de geslachtelijke eenzijdigheid een onderscheid merken binnen de alomvattende zekerheid van mijzelf in deze epoche?

Qua denken heeft het geen zin om te hopen op een terugkeer van het masculiene in een gefeminiseerde wereld.

Ik blijf dan een onnadenkend onderdeel van de varkenscyclus en laat mij beheersen door waar ik mij tegen verzet.

Nadenkend gesproken is keuze tussen de ratio van het nemen van risico en die van het vermijden ervan lood om oud ijzer: beide staan in dienst van de vermenigvuldiging.

Ik raak nadenkend gestemd wanneer ik word weggedraaid van het over en weer gaan tussen feminien en masculien, een stap terzijde doe en zie dat ik mij in een *wereld* van vermenigvuldiging binnen het geslachtelijk onderscheid bevind.

De vermenigvuldiging met haar dwang verhindert mij om deze wereld *zelf* te zien.

En te merken dat noch deze wereld noch ik zelf gebonden is aan de vermenigvuldiging.

Zolang ik mijzelf vermenigvuldig via mijn 'denken' – door mijzelf te manifesteren in publicaties en discussies, zolang behoort ik de onnadenkendheid van mijn replicatieve epoche restloos toe.

Hoe wordt mijn denken geslachtelijk en mijn geslacht denkbaar, zodat dit *onderscheid zelf* van zich blijk geeft?

Allereerst: een enkele keer bemerk ik het onderscheid tussen mij en de vermenigvuldiging die mij voortstuwt en als vehikel inzet. Wanneer? Wanneer ik schaamte heb, voor de schaamstreek waarvan ik niet kan zeggen of die de mijne is of niet. In de schaamte merk ik: mijn geslachtelijkheid gaat haar eigen weg. En drogeert mij, tot in de kleinste gebeurtenissen en gedachten, zodat ik niet denk.

Ik ben mijzelf niet – *daar* kan nadenken bij mij postvatten.

Zie ik het onderscheid tussen mij en mijn geslachtelijkheid, dan zie ik vervolgens hoe het onderscheid tussen *mijn* geslachtelijkheid en die van het *andere* geslacht mij voortdrijft. Ik verlang naar vereniging, ik zoek bevrijding, ik ga de strijd aan.

Tot ik merk dat het geslachtelijk onderscheid mij wel moveert tot vermenigvuldiging, maar niet zelf, zoals het zelf is, aan de orde komt.

Van louter vermenigvuldiging zie ik de betekeniswereld niet.

De wereld van betekenis – de facticiteit – is ondoorgrondelijk, omvattend voor ‘mijn’ vermenigvuldiging *en* ‘mijn’ denken.

Dat bemerk ik alleen dan wanneer ik geen afscheid neem van het geslachtelijk onderscheid, maar dit zelf, naar zijn eigen aard, mijn denken laat bepalen – waarin het van betekenis verandert.

In de omwending van de vermenigvuldiging naar de betekeniswereld ervan is nadenken allereerst masculien, in getransformeerde zin.

Inderdaad, nadenkend gestemd raken is een eenzaam avontuur, de weg van een eenling die het erop waagt te denken in een epoche die van denken niets wil weten en dat ook niet hoeft.

Maar niet om een nieuwe bron van vermenigvuldiging aan te boren.

Het waagstuk van het denken is dat het niets wil beheersen, überhaupt niets wil – dan alleen zichzelf wegwerpen, zodat de factische betekeniswereld ervan daarbinnen haar eigen taal spreekt.

Het waagstuk van het nadenken ziet af van iedere vorm van disseminatie.

Het laat zich dragen door de onachterhaalbaarheid van de taal.

Dat is de facticiteit van Heideggers denken: geen twijfelsmeditatie met het oog op zekerheid (of onzekerheid), maar: je zelf ontwerpen, dat wil zeggen wegwerpen, om je te laten meevoeren op de wind van de taal die de jouwe niet is.

(GA 61, p. 37) Diese Situation ist nicht die rettende Küste sondern der Sprung ins treibende Boot, und es hängt nun daran, das Tau für die Segel in die Hand zu bekommen und nach dem Wind zu sehen. Man muß gerade die Schwierigkeit sehen; diese Erhellung erschließt erst den eigentlichen Horizont auf faktisches Leben.

Dat is de feminiene zin van het masculien denkontwerp: dit laat zich dragen door het omgevende van de taal – de geborgenheid binnen het ‘huis van het zijn’.

Deze geborgenheid heeft niets te maken met de cartesische zekerheid of het warme bad van de zorgzame samenleving – zij betreft *alleen* de zekerheid dat de *betekeniswereld* omgevend blijft, of ik slaag of niet in mijn ontwerp, of ik overleef dan wel de dood vind.

In *Wozu Dichter?* begeeft Heidegger zich in de buurt van Rilke.

Hij geeft daar een aanduiding van het over en weer tussen het masculiene en het feminiene binnen het neutrum van de betekeniswereld.

Factisch nadenken is alleen mogelijk wanneer het ontwerpt, zichzelf op het spel zet. Zonder gevaar geen denken. Dit is naar zijn aard onbeschat.

Dit onbeschatte waagstuk is alleen mogelijk wanneer je al nadenkend in de waagschaal komt. Je wordt de ene kant op gedreven of de andere, je slaagt of mislukt, je raakt toegewend of afgewend, want de weegschaal slaat de ene kant op of de andere.

Wegen en *waagschaal* zijn dan ook verwant met *weg, op weg brengen*.

In de waagschaal staan is alleen mogelijk *binnen* een dragende en omgevende betekeniswereld die het toelaat dat de waagschaal de ene kant uitslaat of de andere. Daarom is degene die onbeschermd waagt te denken toch *niet prijsgegeven*.

(GA 5, p. 280-1) *Als die Gewagten sind die Nichtgeschützten dennoch nicht preisgegeben. Wären sie dies, dann wären sie gleichwenig gewagt, wie wenn sie geschützt wären. Der Vernichtung nur ausgeliefert, wären sie nicht mehr in der Wage. Das Wort "Wage" bedeutet im Mittelalter noch soviel wie Gefahr. Das ist die Lage, in der etwas so oder so ausschlagen kann.*

Wat je ook overkomt in het denkontwerp, de omgevende betekeniswereld is daarmee niet weg. Die draagt het.

Heidegger verwijst daarom naar de verwantschap tussen de woorden *wagen* en *wiegen*.

(GA 5, p. 281) *Das Wort Wage in der Bedeutung von Gefahr und als Name des Gerätes kommt von wägen, wegen, einen Weg machen, d.h. gehen, im Gang sein. Be-wägen heißt auf den Weg und so in den Gang bringen: wiegen. Was wiegt, heißt so, weil es vermag, die Wage so oder so ins Spiel der Bewegung zu bringen. Was wiegt, hat Gewicht. Wagen heißt: in den Gang des Spieles bringen, auf die Wage legen, in die Gefahr loslassen. Damit ist das Gewagte zwar ungeschützt, aber, weil es auf der Wage liegt, ist es vom Wagnis einbehalten. Es ist getragen. Es bleibt von seinem Grund her in diesem geborgen.*

Het masculiene wagen van het denkontwerp is tegelijkertijd feminien gewiegd worden door de factische betekeniswereld.

Het een is er qua betekenis niet zonder het ander.

In het denken is er geen geslachtelijke tweespalt zonder deze *sanfte Einheit der Geschlechter* (US, p. 55).

Wat is de factische neutraliteit van het seksuele onderscheid dat de wereld van betekenis tekent?

Wanneer ik mij schaam voor het geslachtelijke dat mij doorstroomt, dan houdt dat verband met de onverschilligheid daarvan voor mijn doen en laten.

Deze afwezigheid van zorg om mij is een aanwijzing naar het ne-uter van de betekeniswereld.

Die omgeeft mijn wagen en mijn gewiegdworden, maar blijft daarvoor onverschillig.

Het neutrale midden dat mijn geseksueerde bestaan en mijn geseksueerde denken doorkruisen is van dit bestaan en denken afgewend.

Dus onbezikbaar, factisch.